

MUURHAGEDIS - DE SUCCESVOLLE ZUIDERLING

Nog niet zo heel lang geleden leek het er op dat de muurhagedis het niet zou redden in ons land. De situatie in het enige nederlandse leefgebied, Maastricht, was dermate zorgwekkend dat uitsterven in de lijn der verwachting lag.

Anno 2008 is de muurhagedis nog altijd 's lands zeldzaamste reptiel maar de Nederlandse populatie is explosief toegenomen de laatste decennia en het risico van uitsterven lijkt geweken voor deze meest noordelijke, natuurlijke, populatie van de Podarcis muralis.

Deze toename kan voor een groot deel op het conto van de soortbeschermers worden geschreven. Zowel in het verleden als heden ten dage houden zij de vinger aan de pols en staan, indien nodig, op de barricades voor deze unieke maastrichtse bewoners. Daarbij werden de hagedissen gedurende deze periode van toename flink geholpen door de vele warme zomers die een onmiskenbaar gunstige invloed hebben op de muurhagedis.

Zorgenkindje

In de jaren 70 van de vorige eeuw lijkt het doek te vallen voor de muurhagedis. Er worden nog maar mondjasmaat hagedissen gezien en de weinige juvenieltjes worden alleen in het late najaar waargenomen. Na een wel heel grondige restauratie in de Hoge Fronten in 1980 bereikt de muurhagedis daar een dieptepunt: er worden slechts 34 individuen geteld. Daarna neemt de soort onder impuls van de soortbeschermers gelukkig weer toe.

bovendien werden deze al eind juni waargenomen. Er zijn zelfs aanwijzingen dat sommige wijfjes twee legsels hebben voortgebracht tijdens de warme zomer van 2003. Een heel verschil met de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw toen de weinige juvenielen pas in oktober werden waargenomen. Analooq aan die andere eierleggende hagedis die het momenteel voor de wind gaat, de zandhagedis, lijkt ook de muurhagedis te profiteren van verbeterd beheer én warmere zomers.

*Deze muurhagedis kan zijn redders wel opeten.
Foto's Alex Kloor*

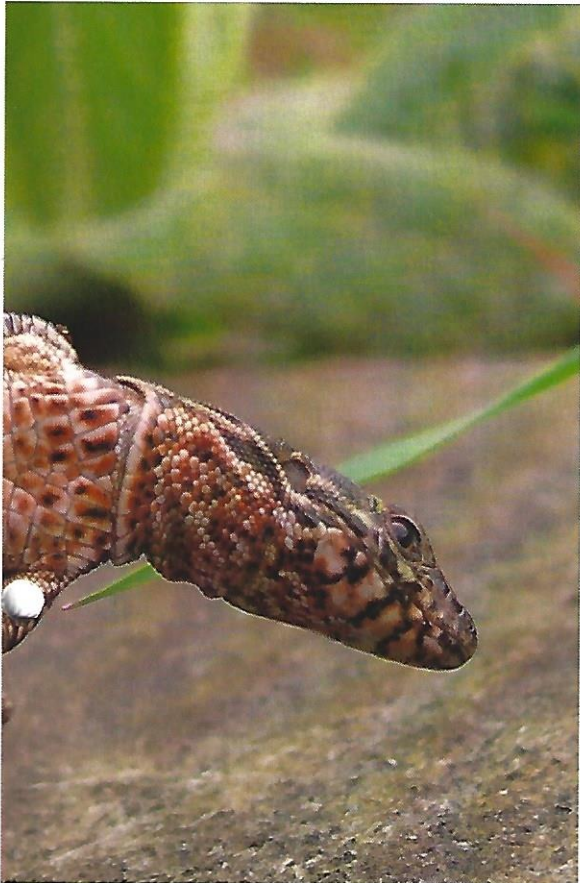
Succes

Zoals zichtbaar in de grafiek is de muurhagedis flink toegenomen gedurende de looptijd van het Meetnet Reptielen. Opvallend is het grote aantal juvenielen, zeker in vergelijking met eerder onderzoeken, dat de laatste jaren wordt gezien. Vooral gedurende de warme zomers van 1997, 1999, 2003 werden er heel veel juvenielen gezien,

Grootstedelijke dynamiek

Als stadsbewoner bij uitstek is ook de muurhagedis onderhavig aan de dynamiek die grote steden eigen is. Met name de Lage Fronten en aanliggend spoor en industrieterrein hebben hiermee te maken; in de Hoge Fronten, een natuurgebied, speelt deze dynamiek veel minder. De afgelopen jaren kregen de muurhagedissen onder andere te maken met een nieuwe parkeerplaats, een nieuwe woonwijk en de reactivering van het spoor richting Lanaken (België). Al deze

ingrepen zijn uitstekend begeleid door de soortbeschermers. Momenteel is de reactivering van het spoor aan de gang. RAVON en de soortbeschermers begeleiden deze ingreep in nauwe samenwerking met ProRail. Zo worden op het ogenblik de reptielen (naast muurhagedis leven hier ook hazelworm en levendbarende hagedis) over

het gehele spoortraject weggevangen en in vervangend habitat teruggeplaatst.

Gerommel

Op meer plaatsen buiten Maastricht worden ook muurhagedissen gezien: een groep muurhagedissen leeft al tientallen jaren in de botanische tuin in Utrecht; recent blijken er nu ook muurhagedissen te leven op de Bemelerberg en bij Eijsden in Zuid-Limburg, bij Echt in Midden-Limburg, in Groningen en vlakbij Enschede net over de duitse grens. In Utrecht en Echt gaat het om niet-inheemse ondersoorten van de muurhagedis maar op de Bemelerberg gaat het zeer waarschijnlijk om dieren die zijn weggevangen op de Lage Fronten. Het

behoeft geen betoog dat dit een kwalijke ontwikkeling is: de populatie in de Lage Fronten is vooralsnog kwetsbaar en mede door dit soort fratsen zal dat voorlopig zo blijven. De beschermers ter plekke hebben talloze anekdotes en foto's van daders. Enkele van deze schimmige lieden zijn al tegen de lamp gelopen maar helaas is het ze toch gelukt om enkele muurhagedissen te bemachtigen om de herpetofauna elders te verpesten. We proberen deze onnatuurlijke, want uitgezette 'populaties' buiten het monitoring onderzoek te houden, dus niet mee te nemen in berekeningen en analyses, zolang dat mogelijk is....

Referenties:

Tilmans, Moors & Crombaghs, 2003. *Nieuwe kansen voor de muurhagedis. Natuurhistorisch Maandblad* 92(1): 1-9.
Moors & Frissen, 2004. *Tellingen van de muurhagedis in de Hoge Fronten te Maastricht. Natuurhistorisch Maandblad* 93(5): 178-180.
Spikmans & Bosman, 2007. *Naar duurzame populaties reptielen op het te rectiveren spoortraject Maastricht-Lanaken.*

trendcijfers
muurhagedis

